

Okuyucu Mektupları / *Reader Letters*

Eğitimde Fırsat Eşitliği: Okul Kütüphanesi

Equality of Opportunity in Education: School Library

Aydın İleri*

Öz

Makalede Türkiye'deki okul kütüphanesine ilişkin sorunlar Milli Eğitim Bakanlığı'nın Stratejik Planı çerçevesinde incelenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Okul kütüphaneleri; Milli Eğitim Bakanlığı; Türkiye.

Abstract

Problems concerning school libraries in Turkey are evaluated in framework of the Strategic Plan of Ministry of National Education in the article.

Keywords: School libraries; Ministry of National Education; Turkey.

Son yıllarda Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)'na bağlı birimlerde kütüphanelere olan ilgi artmış, bu ilginin artışı kütüphanecilik kamuoyunda memnuniyet, heyecan ve takdirle karşılanmıştır.

14 Eylül 2011 tarihinde Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı altında "Okuma Kültürü ve Kütüphaneler Grup Başkanlığı" kurulmuş bu başkanlık bünyesinde "**z-kütüphane**" çalışması başlatılmıştır. Yüzlerce z-kütüphane hızlıca kurulmuş, bu başkanlık 2014 yılında bilmediğimiz nedenlerle kapatılmış, yerine Eğitim Araçları ve Yayınlar Daire Başkanlığı bünyesinde Okuma Kültürü ve Z-Kütüphane Koordinatörlüğü kurulmuştur. Bu çalışmaların sonucunda 2015 yılı başına kadar STK'lar ve şahsi bağışçıların desteğiyle 370 okula z-kütüphane kurulmuştur. MEB'e bağlı **56.850** okulun **370**'inde kurulan **z-kütüphane** sayısı toplam okul sayısına oranlandığında bindelik bir değeri bile bunmamaktadır.

18-21 Şubat 2015 tarihleri arasında Afyonkarahisar'da gerçekleşen "Okuma Kültürü ve Z-Kütüphane Çalıştayı" heyecanımı tazelemiştir. TÜİK verileri ve MEB'in 2015-2019 stratejik plan çalışmasındaki veriler, günden güne gerileyen rakamlar, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı altında kurulan "**Okuma Kültürü ve Kütüphaneler Grup Başkanlığı**"nın kapatılarak başkanlık faaliyetlerinin Eğitim Araçları ve Yayınlar Daire Başkanlığı bünyesinde "**Okuma Kültürü ve Z-Kütüphane Koordinatörlüğü**"ne çevrilmesi ve ülkedeki okul kütüphanesi gerçeği ise heyecanımızın azalmasına yol açmıştır.

* Türk Kütüphaneciler Derneği Genel Başkan Yardımcısı ve Okul Kütüphanecileri Derneği Başkanı. e-posta: aydinileri@gmail.com

Stratejik Plan ve Gerçekler

MEB tarafından hazırlanan Beş Yıllık Stratejik Plan'da verilen yüzdelerle ülkedeki eğitim kurumlarının %61'inde okul kütüphanesi bulunmadığı ifade edilmektedir. Bünyesindeki eğitim kurumlarının %39'unda kütüphane olduğu iddia edilen bu kurumlarda; bilimsel ve edebi içerikten yoksun materyallerle, fiziksel olarak yetersiz yapılarda; kitap odaları, kitap depoları, kitaplıklar mevcuttur. MEB personel kadrosunda 4 yıllık eğitim almış Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü (Kütüphanecilik) mezunu, mesleğin bilimsel formasyonunu almış personel sayısı halen sıfırdır.

Kütüphanesiz Eğitim

Ağustos 2015 TÜİK istatistiklerinde okul kütüphanesi sayısı 27.948 olarak verilirken 2015-2019 stratejik plan metninde 17.914 olarak verilmektedir. 2 ay arayla bilgi yayınlayan iki kamu kurumu arasında verilen sayılar bile ortaklaşmamakta olup, aradaki farkın büyüklüğü (TÜİK verilerinde 10 binden fazla okul kütüphanesi) dikkat çekicidir.

Yine Stratejik Plan verileri dikkatli analiz edildiğinde bir başka çelişki önümüzde MEB'e bağlı 56.850 okulun 17.914'ünde kütüphane bulunduğu, kütüphaneye sahip okul oranının %31,5 olduğudur. Bu rakamlar incelendiğinde öğrencilerin %70'e yakınının kütüphanesiz eğitim aldığı anlaşılmaktadır.

Bu sayısal verileri bir kenara koyarak ilk ve orta dereceli okulların %39'unda kütüphane bulunduğu bilgisi dikkate alınsa da ülkemizde eğitim öğretim gören öğrencilerin %61'inin kütüphane hakkından mahrum eğitim aldığı ortaya çıkmaktadır. Bu anayasal bir ihlal ve eğitimde eşitsizliktir. Çocuk hakları beyannamelerinde, sözleşmelerinde geçen; "çocuğun bilimsel ve edebi bilgiye ücretsiz erişim hakkı" engellenmektedir.

Okullarında kütüphane ve kitap desteği ile eğitim yaşamını sürdüren çocuklar ile hiç kütüphane kullanmayan kitap, kütüphane ve okuma kültüründen mahrum olan çocukların kişisel gelişim ve okul başarı seviyesi aynı olmayacaktır. MEB bu eşitsizliği ortadan kaldırmakla yükümlüdür. 2019 yılında ulaşılması beklenen %50 oranındaki hedef eşitsizliklerin devam edeceğini gözler önüne sermektedir.

Kütüphaneli Eğitim Mümkündür

Eğitim müfredatını destekleyen, öğrencinin, öğretmenin edebi ve bilimsel kaynaklara basılı ve dijital olarak eşit ve parasız erişebilecekleri, uzman kütüphaneci personelin hizmet sunduğu kütüphaneler, bilgi ve belge merkezleri tüm öğrencilerin, eğitimcilerin hakkıdır.

Okul kütüphanesi; fiziksel olarak yeterli alanlarda kurulan, çağımızın teknolojisi ile donatılmış, eğitimi destekleyen basılı ve dijital bilimsel / edebi kitap ve kitap dışı materyallerin bulunduğu, uzman kütüphaneci kadronun gözetiminde okullarda eğitim öğretim gören öğrencilere ve eğitimin tüm bileşenlerine (öğretmen, çalışan, veli) hizmet verecek eğitimi destekleyen birimler olarak okulların tümünde zaman kaybetmeden hizmete girmelidir.

Okul Kütüphanesi: Nitelikli Eğitim, Entelektüel Sermaye

Okul kütüphanesi nitelikli eğitimin vazgeçilmezidir. Okul öncesi eğitimden başlayan, üniversite eğitimine kadar devam eden süreçte kitapla tanışan, okumayı alışkanlık edinerek kültürü dönüştüren bir nesil ülkenin özgüveni olan güçlü entelektüel sermayesi olacaktır.

Kamu hizmeti olan okul kütüphanesi ülkemizin bütün çocuklarının, gençlerinin, eğitim çalışanlarının hakkıdır. Ülkemizin eğitim ailesi bu haktan mahrum edilmesin. İyi bir eğitim kurumu nitelikli bir kütüphanedir.